

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060102

DOM
2022-01-20
Stockholm

Mål nr
M 14506-20

Sid 1 (6)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-12-01 i mål nr M 8275-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

D N

Motparter

1. Miljö- och räddningstjänstnämnden i Eskilstuna kommun

Ombud: Stadsjurist A F

2. Arctic Road AB, 556594-6273

Ombud: Advokat C G

SAKEN

Klagomål på förorenade massor på fastigheten X i Eskilstuna kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och räddningstjänstnämnden i Eskilstuna kommuns beslut den 4 maj 2020, dnr MMM-MRN.2020.1681, och återförvisar målet till nämnden för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1760170

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

D N har i sitt överklagande yrkat att de muddringsmassor som har forslats till Bälgviken och som härrör från Slussen i Stockholm ska undersökas genom provtagning enligt gällande praxis ända ner till schaktets lägsta nivå. Om dessa provtagningar visar överskridna gränsvärden ska det dumpade materialet föras bort för omhändertagning enligt gällande lagar och regler.

Miljö- och räddningstjänstnämnden i Eskilstuna kommun och Arctic Road AB har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras. Arctic Road AB har dessutom yrkat att D Ns yrkanden ska avvisas eftersom de inkommit efter överklagandetiden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

D N har utöver vad han framförde i underinstanserna anfört i huvudsak följande:

Prover måste tas från de misstänkta muddermassorna och inte från andra närliggande och senare tillkomna massor. Hans bedömning är att utfyllnadens djup är totalt ca sex meter och att provtagning därmed skett på efterfyllnadsmassor som senare lagts dit vid flera olika tillfällen och inte på de ursprungliga massorna som Arctic Road AB tog emot från företaget LMAG Sverige AB (LMAG). Det bolaget transporterade först kontaminerade muddringsmassor från Slussen till Helgarö i Stängnäs kommun och när det var fullt där transporterades muddringmassorna till Bälgviken istället. Proverna i Bälgviken har inte tagits från de massor där farliga ämnen kan finnas. Det finns en risk för att deras vattentäkt blir förorenad och obrukbar. Urlakningsprov saknas fortfarande. Kostnaderna som bortforslingen av de kontaminerade muddermassorna medför är inte oproportionerliga i förhållande till de hälso- och miljörisker som ett underlåtande att forsla bort dem skulle medföra. Den utblandning av massor som Arctic Road AB påstår har skett är ytterligare ett argument för att samtliga massor, såväl muddringsmassorna som de som dessa eventuellt har blandats ut med, ska fraktas bort från platsen. Utblandningen innebär att de massor som de giftiga muddringsmassorna

blandats ut med också är kontaminerade. Det är dock möjligt att muddringsmassorna inte är utblandade utan i stället ligger intakta i botten. Området där massorna lagts har kontinuerligt utvidgats. Ett dike som mynnar ut i Bälgvikssjön ligger endast 135 meter från den aktuella platsen. Det innebär att det räcker att gifter och tungmetaller lakar ur fram till diket för att de sedan ska kunna nå dricksvattentäkten. Massorna bör därför avlägsnas från platsen och deponeras enligt gällande regler.

Nämnden har anfört i huvudsak följande:

I november 2019 fick nämnden in en anmälan om att ta emot massor för att anlägga en yta för virkesupplag på fastigheten X bredvid infartsvägen till en bergtäkt. Nämnden gjorde ett platsbesök i samband med anmälan. Arctic Road AB berättade då att man redan tagit emot rena massor som man blandat ut med massor från täkten för att förstärka vägen in till täkten. Det är dessa massor som sedan visat sig innehålla muddermassor från Slussen i Stockholm. Massorna låg vid tiden för platsbesöket nedpackade i vägen. Analysresultaten från bolaget som massorna köptes från, LMAG, visade att massorna är rena.

Efter att Arctic Road AB fått kännedom om att de massor som tagits emot kan ha varit förorenade tog bolaget egna prover i februari 2020. De visade sig innehålla högre föroreningshalter än vad LMAG hade redovisat. Nämnden bedömde att massorna fick ligga kvar i vägen då föroreningshalterna inte var så höga att det fanns en risk för människors hälsa eller miljön. Efter att ytterligare klagomål inkommit i april 2020 besökte miljökontoret platsen i juni 2020. Nämnden bedömde att en ny provtagning skulle göras av utfyllnadsytan. Provtagningen utfördes den 14 juli 2020 med två miljöinspektörer närvarande. Nämnden har kontrollerat resultat från samtliga provtagningar och gjort bedömningen att uppmätta halter inte innebär någon risk för människors hälsa eller miljön.

Vad nämnden kunde se vid det andra platsbesöket i juni 2020 hade inte utfyllnaden vuxit i någon större utsträckning sedan platsbesöket i november 2019. Att massorna som tagits emot från LMAG i november, 1 200 ton, skulle ligga längst ner i utfyllnaden bedömer nämnden som osannolikt. Provtagningen på 2 meters djup i

utfyllnaden bedöms därför tillräcklig för att få med eventuella föroreningar från de från LMAG mottagna massorna. Utfyllnaden framgår av flygfoton tagna sommaren 2018 och våren 2020 och nämnden bedömer att ca 2 470 ton massor tillkommit efter att massorna från LMAG togs emot. Utfyllnaden bedöms vara ca fyra meter djup. Ingen mätning av höjden/djupet har gjorts av nämnden, utan utfyllnadens djup är en uppskattning utifrån vad som setts vid platsbesök och utifrån bilder från platsen. Totalt har sex provgropar grävts i utfyllnaden och prover har tagits på massorna. Att provtagningen skulle ha missat de 1 200 ton massor som togs emot från LMAG är därför osannolikt. Därför bedöms provtagningen vara tillräcklig. Arctic Road AB har sedan sommaren 2020 tagit emot mer massor som är anmälda till och godkända av nämnden. Ytan har därför vuxit sedan dess.

Nämnden har fått ta del av lakteter som utförts på massorna som lagts på åkermark i Helgarö. Eftersom nämnden har laktest från de massorna och ytterligare provtagning av totalhalter i Bälgviken bedömer nämnden att inget ytterligare laktest behövs av massorna i Bälgviken. Efter granskning av laktestet från Helgarö och totalhalter i massorna har nämnden gjort bedömningen att utfyllnaden inte kommer att laka ut förorening i så stor grad att det finns risk för att vattendragen påverkas negativt.

Riskbedömningen grundar sig i den provtagning som skett, analysresultat från lakteter från massor i Helgarö, områdets känslighet, avstånd till yt- och grundvatten och mängden förorenat material. Nämnden har gjort bedömningen att massorna inte utgör risk för människors hälsa eller miljön där de ligger i dag. Att då kräva att massorna ska transporteras bort bedöms inte skäligt ur miljösynpunkt eller ur kostnadssynpunkt.

Arctic Road AB har anfört i huvudsak följande:

Tillfredsställande provtagningar har genomförts i samarbete med kommunen. Kontrollanter har varit på plats och proverna har analyserats och påvisar inte sådana halter att människors hälsa eller miljön kan komma att skadas. Det vore oproportionerligt att bortforsla massor eller vidta ytterligare åtgärder då massorna inte har påvisats innehålla halter som kan komma att skada människors hälsa eller miljön. De mottagna massorna har placerats som utfyllnad av en väg. Inför mottagandet tog

bolaget del av analysresultaten av vilka framgick att massorna inte var förorenade. Bolaget har i egenskap av verksamhetsutövare genom granskande av vågsedlar och provsvar vid mottagande av massorna samt genomförande av två provtagningar skaffat sig den kunskap som kan krävas för att skydda människors hälsa och miljön mot skada och olägenheter. Provresultaten har inte inneburit att bolaget haft anledning att vidta ytterligare skyddsåtgärder än att medverka till att utreda massornas innehåll. Det kan inte anses rimligt att massorna ska grävas ur när provresultaten inte påvisar att människors hälsa eller miljön skadas. Nyttan av skyddsåtgärder i form av bortforsling eller ytterligare provtagning står inte i rimlig proportion till den kostnad ett sådant arbete skulle innebära, särskilt inte när en sådan åtgärd inte kan bedömas som nödvändig med beaktande av människors hälsa eller miljö. Provtagningen har gjorts på erforderligt sätt och tillräckligt djup, det begränsades inte av grävmaskinens kapacitet. Bolaget har inte tagit emot så mycket massor att de aktuella massorna har täckts över.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Arctic Road AB har inte preciserat vilka yrkanden som bolaget yrkar att Mark- och miljööverdomstolen ska avvisa. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att D N i sitt överklagande har yrkat att ytterligare provtagningar av de mottagna massorna ska göras och om dessa provtagningar visar överskridna gränsvärden ska det dumpade materialet fraktas bort. Han har i ett senare yttrande, ingivet efter klagotidens utgång, angett som förstahandsyrkande att massorna ska avlägsnas från platsen och deponeras enligt gällande regler och som andrahandsyrkande angett att massorna ska undersökas grundligt med hjälp av omfattande samlingsprov. Mark- och miljööverdomstolen bedömer inte att det finns skäl att avvisa något av de yrkanden som D N har framställt.

Av utredningen i målet framgår att de massor som tagits emot av Arctic Road AB och grävts ner i en del av vägen in till en bergtäkt utgörs av muddermassor från Slussen i Stockholm. I närheten av området där de grävts ner finns en dricksvattentäkt. Enligt uppgift från nämnden har de mottagna massorna blandats med massor från bergtäkten innan de grävdes ner i vägen. Vidare framgår av utredningen att muddermassorna har levererats av ett bolag som även olagligen har hanterat s.k. black mass från batterier.

Prover tagna på massor levererade av samma bolag och som har varit upplagda i Helgarö i Strängnäs kommun visar att dessa innehåller föroreningar, bl.a. förhöjda metallhalter samt förhöjda halter av polyklorerade bifenyler (PCB), dock ingen black mass. Dessa massor, som Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Strängnäs kommun har förelagt ska transporteras bort från Helgarö, har samma ursprung som de massor som har levererats till Bälgviken. Laktester på massorna i Helgarö har visat att risk föreligger för utlakning av föroreningar till närliggande områden och vattendrag.

Även om det i nuläget inte finns skäl att kräva att massorna i Bälgviken ska fraktas bort från platsen medför försiktighetsprincipen att ytterligare provtagning krävs eftersom det fortfarande är oklart om de provtagna massorna är representativa för de massor som har tagits emot. Det saknas t.ex. utredning om på vilket djup de aktuella massorna ligger och i vilken omfattning massorna har blandats ut med massor från bergtäkten. Mot bakgrund av vetenskapen om de mottagna massornas ursprung bör därför ytterligare provtagningar av massorna göras. Provtagningarna bör göras på ett sådant djup, dvs. ända ner till botten av utfyllnadsområdet, och i sådan omfattning som behövs för att säkerställa att massorna inte utgör risk för människors hälsa eller miljön.

Överklagandet bör således bifallas på så sätt att nämndens beslut ska upphävas och målet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Yvonne Eklund och hovrättsrådet Ralf Järtelius.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-12-01
meddelad i
Nacka

Mål nr M 8275-20

PARTER

Klagande

D N

Motpart

Miljö- och räddningstjänstnämnden i Eskilstuna kommun
631 86 Eskilstuna

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Södermanlands läns beslut 2020-10-22 i ärende nr 505-4136-2020,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Klagomål på förorenade massor på fastigheten X i Eskilstuna kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljö- och räddningstjänstnämnden i Eskilstuna kommun (nämnden) mottog klagomål gällande att förorenade massor tagits emot på fastigheten X i Eskilstuna kommun och lagts i en väg intill en bergtäkt. Enligt anmälarna är massorna miljöfarligt avfall och bör köras bort eftersom de kan ha en negativ inverkan på vattentäkten i närområdet. Nämnden beslutade den 4 maj 2020 att efter utredning avsluta klagomålsärendet utan ytterligare åtgärder.

D N överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Södermanlands län (länsstyrelsen), som i beslut den 22 oktober 2020 avslog överklagandet. D N har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

D N har yrkat att provtagningar ska göras enligt gällande praxis av en oberoende provtagare med rätt kompetens ända ner till schaktets lägsta nivå där de förorenade massorna är belägna. Om dessa provtagningar visar överskridna gränsvärden har han vidare yrkat att massorna ska föras bort för omhändertagning enligt gällande lag. En annan kommun har fattat ett sådant beslut för en massa som samma bolag har placerat i den kommunen. Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak samma sak som i länsstyrelsen, med följande förtydliganden och tillägg.

Det är ostridigt att 1 200 ton muddringsmassor har placerats på fastigheten av det aktuella bolaget, som enligt polisutredning visat sig ha hanterat miljöavfall på ett olagligt sätt. Det är oklart vad det dumpade materialet innehåller. Provtagningen som gjorts är gjord på fel ställen och främst i påfyllningarna på massorna och är därför inte representativa. Massorna innehåller sannolikt bland annat oljerester och nickel. Det är viktigt för de boende att vattnet inte förorenas, men också ur preventivt syfte att det inte är okej att dumpa avfall i naturen. Vidare har utredningen flertalet brister.

DOMSKÄL

Frågan som mark- och miljödomstolen ska ta ställning till är om nämnden i tillräcklig omfattning har utrett klagomålen om förorenade massor, och om det i så fall var rätt av nämnden att avsluta ärendet utan att vidta någon ytterligare tillsynsåtgärd.

Tillämpliga bestämmelser och relevanta sakomständigheter framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet och övervägt vad D N har anfört avseende de förorenade massorna på den aktuella fastigheten. Domstolen anser att utredningen i målet är tillräcklig, och delar även i övrigt den bedömning som länsstyrelsen har gjort. Nämnden har därmed haft fog för sitt beslut att avsluta klagomålsärendet utan ytterligare åtgärder. Vad D N har anfört föranleder inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 22 december 2020.

Karin Röckert

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Röckert, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand. Beredningsjuristen Cornelia Ledin har handlagt målet.